

Een vruchtbare symbiose tussen civiele hulpverleners en militairen bij de opbouw van Uruzgan, zoals minister Kamp het voor zich ziet, kan dat wel? Aan de militairen ter plekke zal het niet liggen. Die worden niet betaald om er voorkeuren op na te houden, maar om te doen wat de minister zegt.

Als de minister zegt dat er met hulpverleners samengesmolten moet worden, dan wordt er samengesmolten.

Of de samenwerking doorgaat, hangt dus af van de civielen. Uit het onderzoek 'Principes en Pragmatisme, civiel-militaire actie in Afghanistan en Liberia' van de Universiteit van Utrecht (in opdracht van Cordaid d.d. mei j.l.) blijkt dat ordinair eigenbelang bij hun besluit doorslaggevend zal zijn.

Hoe het kan werken in de hoofden van civiele hulpverleners zag ik eens op interessante wijze gedemonstreerd in Rwanda. Een VN-commandant, een glimmend zwarte majoor uit Zambia, werd streng toegetoeterd door twee hulpverleners die zojuist tevoorschijn waren gesprongen uit een witte Landrover met zo'n vervaarlijk zwiepende antenne op het dak. Eentje, een kleine dikke, was van CARE, de andere, een lange dunne, was van een organisatie die Save Jesus 2000 heette, godbetert.

Een militaire escorte naar een dorp verderop, eisten ze, maar daar kon de VN-commandant niet aan beginnen. 'Ik weet niet wie u bent en ook

niet wat u hier doet,' zei de majoor, 'maar elke dag staan weer andere NGO's dingen te eisen bij mij op de stoep. Dat wij hun kliniekje komen beschermen, dat we hun containers en dozen met weet ik veel wat erin helpen vervoeren. Ik ben Rent-a-Soldier niet! Iederéén kan wel besluiten om met een veldhospitaal of dozen vol troep naar Rwanda te komen. Moeten wij voor iedereen dan maar klaarstaan? Ga heen.'

'Hell hath no fury' dan die van een afgewezen hulpverlener. De organisaties lieten prompt een persbericht verschijnen: 'de buitenlandse militairen' in Rwanda werkten 'de hulpverlening' tegen en hadden dus bloed aan hun handen.

Nu eens eisen ze samenwerking, dan weer willen ze juist niet. In Uruzgan niet, hebben Cordaid, Novib, ICCO en HealthNet besloten. 'Dat is te gevaarlijk voor ons; de militairen trekken vuur,' zeggen ze. Deze soort hulpverleners, de pragmatische, komt in-het-veld het meeste voor, ontdekten de Utrechtse onderzoekers. 'Realo's' noemen ze ze; hulpverleners die van geval tot geval bekijken wat ze het beste uitkomt. Windvanen, zou je ze ook

windvanen

kunnen noemen. Naar hartelust verliest deze soort zich nu eens in de hoogdravende 'poëzie en filosofie van academische discussies over principes van neutraliteit en onafhankelijkheid', dan weer klopt hij aan bij Onze Jongens om vriendjes te worden.

De onderzoekers wisten nog een tweede soort hulpverleners te isoleren: de 'fundi's'; aan smetvrees lijdende principiële neutralisten, die te allen tijde bij militairen vandaan blijven, want samenwerken zet de humanitaire principes van onafhankelijkheid onpartijdigheid, neutraliteit, ja, zelfs menselijkheid op het spel.

'Humanitaire inbreuk' noemen ze het als militairen de 'humanitaire ruimte' betreden. 'Wij laten ons in Afghanistan niet voor het karretje van de Nederlandse militairen spannen!' voegt Novib daar strijdlustig aan toe.

Intussen is de chaos in het hulpverlenerskamp compleet, constateren de onderzoekers. De realo's gaan tekeer tegen de fundi's, de fundi's op hun beurt tegen de 'heulers' in het realo-kamp, de ene hulporganisatie tegen de andere en tussen afdelingen

binnen organisaties botst het ook. Beschuldigingen vliegen over en weer en de discussie verhardt. Pogingen om tot een gezamenlijk standpunt over Uruzgan te komen worden voortdurend gedaan, maar zijn allemaal gestrand. De adequaatste typering die de onderzoekers konden bedenken van de toestand in het NGO-kamp, is 'humanitaire anarchie'.

(Voor de volledigheid: ook militairen werden door de onderzoekers geënqueteerd. Wat vindt u van NGO's? 'Amateurs die op eigenbelang uit zijn', schijnt meer dan één van u geantwoord te hebben.)

De verlamme ruzie tussen NGO's opgeteld bij de Afghaanse kritiek op hun 'gebrek aan resultaten, ondoorzichtigheid, gebroken beloftes en oppervlakkige *commitment*', brengen de onderzoekers tot de conclusie dat NGO's net als militairen in Afghanistan nog maar moeten zien de 'hearts and minds' van de bevolking te winnen.

NGO's in Afghanistan trekken al vuur. Misschien is het voor militairen beter om een beetje bij ze uit de buurt te blijven voorlopig.

BERICHT UIT AFRIKA